

● Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety z serii „Polscy malarze XIX/XX wieku” upamiętniające Władysława Strzemińskiego:

w dniu 4 grudnia 2009 r.

o nominale **2 zł** – wykonaną stemplem zwykłym ze stopu Nordic Gold,

w dniu 7 grudnia 2009 r.

o nominale **20 zł** – wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze.

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych w Polsce.

Oprócz **monet i banknotów powszechnego obiegu** NBP emituje także **monety i banknoty kolekcjonerskie**.

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję zarówno do upamiętniania ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także **dwuzłotowe monety okolicznościowe powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold**.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009

Od 2002 roku NBP emituje serię monet „Polscy malarze XIX/XX wieku”.
Temat „Władysław Strzemiński (1893-1952)” jest siódmy w tej serii.

Informacje o planie emisji
oraz sposobie nabycia monet na stronie:

www.nbp.pl

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej S.A. w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

NBP

Narodowy Bank Polski

monety

POLSCY MALARZE XIX/XX WIEKU

Władysław Strzemiński
1893-1952

Polscy malarze XIX/XX wieku: Władysław Strzemiński (1893-1952)

● Władysław Strzemiński (1893–1952) zaliczany jest do światowej czołówki awangardy artystycznej. Szczegóły jego biografii składają się na osobowość zupełnie niepospolitą. Po ukończeniu Wojskowej Szkoły Inżynierskiej w Petersburgu walczył w I wojnie światowej. Stracił wówczas lewą rękę i prawą nogę oraz doznał uszkodzenia oka. Podczas pobytu w szpitalu poznał swoją przyszłą żonę, Katarzynę Kobro, późniejszą wybitną rzeźbiarkę, i pod jej wpływem zainteresował się sztuką. Nie ukończył jednak nigdy regularnych studiów plastycznych, nie licząc krótkiego epizodu w nowo otwartej szkole w Moskwie. Zetknął się wówczas z przedstawicielami radykalnej awangardy rosyjskiej, z którymi utrzymywał kontakty przez następne lata i z których osiągnięciami zapoznał polskie środowisko artystów. W ciągu krótkiego czasu dał się poznać jako znaczący twórca i wziął udział w kilku wystawach. W 1921 roku Strzemiński przyjechali na stałe do Polski, zmieniając często miejsca pobytu, aby po dziesięciu latach osiedlić się w Łodzi.

● Choć sztuka wypełniała bez reszty jego życie, malarz nie sprzedał żadnego ze swoich obrazów. Głównym źródłem jego utrzymania była praca pedagogiczna, którą traktował poważnie i z pełnym zaangażowaniem. Był aktywnym członkiem kilku grup artystycznych. Tworzył obrazy, rysunki, kompozycje architektoniczne, zajmował się grafiką warsztatową i użytkową. Opracowywał typografię tomików poetyckich (m.in. Juliana Przybosa) oraz czasopism, zorganizował szkołę drukarstwa i sformułował zasady „druku funkcjonalnego”; zaprojektował

nawet własny krój czcionki. Publikował – samodzielnie i wspólnie z żoną – artykuły oraz książki poświęcone różnym zagadnieniom sztuki, przede wszystkim jej teorii. Doprowadził do powstania pierwszej w Polsce (a drugiej w Europie) publicznej kolekcji sztuki współczesnej – polskiej i zagranicznej – przekazanej Muzeum Miejskiemu w Łodzi i eksponowanej tam w roku 1931.

● Trudno pojąć, jak człowiek tak poważnie okaleczony, poruszający się o kulach, poddał tylu zadaniom. Strzemiński odczuwał nawet pewnego rodzaju satysfakcję, kiedy ze studentami wspinał się na Śnieżkę, kiedy na ich oczach wskakiwał do jadącego tramwaju... W 1945 roku powołano go na stanowisko wykładowcy (potem profesora) w łódzkiej Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych. Pięć lat później został jednak zwolniony w trybie natychmiastowym, ponieważ jego program nauczania odbiegał od realizmu socjalistycznego. Równocześnie wyrzucono go ze Związku Plastyków. Kiedy umierający na gruźlicę leżał w szpitalu, polecono zniszczyć jego płaskorzeźbę, która nie spełniała obowiązujących norm estetycznych. A jeszcze nie tak dawno, w roku 1932, na uroczystości wręczenia artyście Nagrody Miasta Łodzi konserwatywne środowisko malarskie demonstrowało swój sprzeciw wobec „bolszewizmu” w sztuce.

● Innego rodzaju paradoksy tkwiły w stworzonej przez Strzemińskiego utopijnej teorii sztuki oraz w powiązanej z nią praktyce artystycznej.

Unizm stanowił jego najbardziej indywidualną koncepcję; wedle niej obraz jest jedynie płaszczyzną ujętą w ramy, nie sugeruje żadnej iluzji, „nic nie wyraża”, a każdy jego centymetr kwadratowy jest równie ważny. Seria płócien malarza spełnia owe postulaty w sposób doskonały. Zadziwiające jest to, że meandrycznie wijąca się linia, wypełniająca kilka z tych kompozycji, okazała się zdolna do dramatycznego opisu zdeformowanego i rozbitego świata II wojny światowej. Nakreślone przez Strzemińskiego założenia sztuki zobjektywizowanej oraz poddanej intelektualnemu rygorowi teorii nie wykluczały udziału intuicji. Próbuąc odseparować obraz od osoby autora, artysta był jednak świadom biologicznych mechanizmów życia i ich związku z dziełem. W ostatnich latach życia stworzył wyjątkowy cykl kompozycji, rejestrujących wrażenia wzrokowe powstałe z wpatrywania się w słońce.

● Konsekwentny i uczciwy, a równocześnie uparty i bezkompromisowy, nie należał do ludzi łatwych. W tym samym czasie potrafił okazywać miłość uczniom i okrucieństwo wobec żony. Przejmujący opis życia dwójki wybitnych artystów dała ich córka, Nika Strzemińska, w książce pod znaczącym tytułem *Sztuka, miłość i nienawiść*.

dr Urszula Makowska
Instytut Sztuki
Polskiej Akademii Nauk

MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009

NOMINAŁ 20 ZŁ

metal Ag 925/1000 oraz farby: czerwona, żółta, zielona i niebieska
■ stempel lustrzany ■ długość 40,0 mm, szerokość 28,0 mm
masa 28,28 g ■ wielkość emisji (nakład) 100.000 szt.

AWERS: Z lewej strony stylizowany wizerunek „Kompozycji unistycznej 13” Władysława Strzemińskiego z 1934 r. U dołu z prawej strony wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Wokół orła napis: 20 ZŁ i po oddzielającej kropce napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA oraz oznaczenie roku emisji: 2009. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Na tle „Kompozycji przestrzeni” Władysława Strzemińskiego z 1929 r., z lewej strony stylizowany wizerunek profilu Władysława Strzemińskiego, z prawej strony stylizowany wizerunek palety i trzech pędzli. Na palecie farby: czerwona, żółta, zielona i niebieska. Poniżej palety napis: 1893-1952. U góry napis: WŁADYSŁAW STRZEMIŃSKI. U dołu napis: WŁADYSŁAW STRZEMIŃSKI, pisany alfabetem stworzonym przez artystę.

Projektant monety: **EWA TYC-KARPIŃSKA**

NOMINAŁ 2 ZŁ

metal stop CuAl5Zn5Sn1 ■ stempel zwykły ■ średnica 27,00 mm
masa 8,15 g ■ wielkość emisji (nakład) 1.300.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, z lewej strony stylizowany wizerunek palety i dwóch pędzli. U dołu napis: 2 ZŁ, u góry półkołem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA oraz oznaczenie roku emisji: 2009. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Z lewej strony stylizowany wizerunek popiersia Władysława Strzemińskiego. W środku stylizowany wizerunek rysunku Władysława Strzemińskiego z cyklu „Twarze” z 1942 r. U góry półkołem napis: WŁADYSŁAW STRZEMIŃSKI/1893-1952.

NA BOKU: ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant monety: **EWA TYC-KARPIŃSKA**